

VNEUS Suomalainen Irma

14.09.2007

Eduskunta
Suuri valiokunta

Viite

Asia

Euroopan parlamentin uusi paikkajako

U/E-tunnus:

EUTORI-numero:

Ohessa lähetetään perustuslain 97§:n mukaisesti selvitys Eduskunnan suurelle valiokunnalle selvitys koskien Euroopan parlamentin uutta paikkajako.

EU-ministerivaliokunta hyväksyi muistion kokouksessaan 14.9.2007

EU-asiantuntija

Elina Saarimaa

]

LIITTEET 1 kpl

Asiasanat	Euroopan parlamentti
Hoitaa	VNEUS
Tiedoksi	EUE, KTM, LVM, MMM, OM, OPM, SM, STM, TM, TPK, UM, VM, VNK, YM

EU-ministerivaliokunta 14.9.2007

EUROOPAN PARLAMENTIN UUSI PAIKKAJAKO

Euroopan parlamentin paikkajakoa koskevat perussopimusten määräykset

Nyky sopimusten mukaan Euroopan parlamentin jäsenmäärän tulee olla enintään 736. Nykyiset jäsenmaiden paikkamäärät sovittiin Nizzan sopimuksella. Euroopan parlamentin paikkajaosta määrätään EY-sopimuksen 190 artiklan 2 kohdassa. Vaalikautta 2004–2009 koskevat siirtymämääräykset, sillä unionin laajentuminen tapahtui kesken kauden. Tästä syystä kaikilla jäsenmailla on ollut enemmän paikkoja kuin seuraavalla kaudella 2009–2014 (ks. liite Euroopan parlamentin paikkajaosta, nykyiset paikkamäärät ja Nizzan mukaiset määrät kaudella 2009–2014). Suomella on ollut kaudella 2004–2009 14 paikkaa ja paikkamäärä tulee Nizzan määräysten mukaan supistumaan kaudeksi 2009–2014 13 paikkaan.

Perustuslakisopimuksen I-20 artiklan mukaan Euroopan parlamentin jäsenmäärä on enintään 750. Kansalaisten edustus on alenevasti suhteellinen siten, että vähimmäismäärä on kuusi jäsentä jäsenvaltiota kohden. Jäsenvaltio voi saada enintään 96 paikkaa. Eurooppa-neuvosto tekee yksimielisesti Euroopan parlamentin aloitteesta ja sen hyväksynnän saatuaan päätöksen, jolla määritellään Euroopan parlamentin kokoonpano. Perustuslakisopimus sisältää muutoksen Euroopan parlamentin kokoonpanosta päättämiseen, sillä aikaisemmin paikkamääristä on voitu sopia vain hallitustenvälisissä konferenssissa. Paikkajako ei enää ole primääri- vaan sekundäärislainsäädäntöä.

Kesäkuun 2007 Eurooppa-neuvosto aikataulusta

Näitä perustuslakisopimuksen määräyksiä ei muutettu kesäkuun 2007 Eurooppa-neuvostossa. Eurooppa-neuvoston päätelmissä todetaan, että Euroopan parlamenttia pyydetään tekemään lokakuuhun 2007 mennessä ehdotus aloitteeksi Euroopan parlamentin paikkajaosta, jotta kysymys saataisiin ratkaistua ennen 2009 kesäkuun Euroopan parlamentin vaaleja. Vaikka paikkajako muodollisesti ei ole osa hallitustenvälistä konferenssia enää tulevaisuudessa, on kuitenkin mahdollista, että kysymys saatetaan yhdistää perussopimusten uudistamiseen ja tulevan hallitustenvälisen konferenssin päättämiseen.

Euroopan parlamentin paikkajaosta ei aikataulua lukuun ottamatta Eurooppa-neuvostossa virallisesti puhuttu. Kun selvisi, että keskusteluja Euroopan parlamentin paikoista käytiin epävirallisesti, pääministeri Vanhanen totesi liittokansleri Merkelille, että meillä on tässä tilanteessa vaatimuksia Ahvenanmaan suhteen, mikäli paikkajakoa lähdetään muuttamaan.

Ahvenanmaa

Ahvenanmaa on esittänyt viimeksi 1.6.2007, että Suomi pyrkisi hallitustenvälisessä konferenssissa ylimääräisen, Ahvenanmaan maakunnalle osoitettavan kiintiöpaikan saamiseen Euroopan parlamenttiin. Lausunnossa viitataan eduskunnan perustuslakivaliokunnan mietintöön (PeVM 13/2006 vp) koskien Ahvenanmaan maakuntapäivien aloitetta vaalilain muuttamisesta. Perustuslakivaliokunta ei kannattanut aloitetta jakaa valtakunta Euroopan parlamentin vaaleissa kahteen vaalipiiriin, jolloin Ahvenanmaa muodostaisi yhden vaalipiiriin, josta valittaisiin yksi edustaja parlamenttiin ja manner-Suomi toisen vaalipiiriin. Valiokunta piti kuitenkin tärkeänä, että keskusteluja maakunnan vaikutusmahdollisuuksista Euroopan parlamentissa jatketaan eurooppalaisella tasolla. Tämä on

valiokunnan mukaan perusteltua myös siksi, että Ahvenanmaan maakunnan erityisasema on Euroopassa ainutlaatuinen.

Ahvenanmaan on ainoa itsehallintoalue Euroopan unionissa, jonka itsehallinto perustuu kansainvälisesti hyväksytyyn päätökseen (Kansainliiton päätös vuodelta 1921).

Euroopan parlamentin ehdotus uudeksi paikkajaoksi

Eurooppa-neuvosto on pyytänyt Euroopan parlamentilta ehdotusta uudeksi paikkajaoksi lokakuuhun mennessä. Mietintöluonnos valmistellaan perussopimus-, työjärjestys- ja toimielinasioiden valiokunnassa (AFCO) raportojien Alain Lamassouren (Euroopan kansanpuolueen (kristillisdemokraatit) ja Euroopan demokraattien ryhmä) ja Adrian Severinin (Euroopan parlamentin sosialidemokraattinen ryhmä) mietinnön pohjalta, jonka jälkeen se käsitellään täysistunnossa. Mietintöluonnoksesta on käyty keskustelu valiokunnan kokouksissa 3.9. ja 11.9. Jotta Euroopan parlamentin ehdotus olisi valmis ennen Lissabonin epävirallista päämieskokousta, jossa HVK on tarkoitus päättää, se pitäisi hyväksyä 10.–11.10. täysistunnossa.

Tämänhetkisen päätöslauselmaluonnoksen perustella ehdotuksessa jaettaisiin 750 paikan enimmäismäärä nykyisten jäsenvaltioiden kesken, siten Kroatia tai muut mahdolliset unioniin liittyvät jäsenvaltiot eivät olisi mukana tässä 750 paikan enimmäismäärässä. Vuosina 2009–2014 liittyvien jäsenvaltioiden osalta toimittaisiin kuten Romanian ja Bulgarian liittymisen yhteydessä, eli 750 enimmäismäärä ylitettäisiin väliaikaisesti vaalikauden loppuun eli vuoteen 2014 asti. Ehdotus ei sisältäisi laskukaavaa paikkojen jakamiseksi vaan lähtökohtana olisi alenevan suhteellisuuden periaate.

Jaettavana olevien ns. ylimääräisten paikkojen määrä olisi siten 16, joista 14 paikkaa johtuu siitä, että paikkamäärän katto on nostettu 736 paikasta 750 paikkaan ja kaksi paikkaa johtuu perustuslakiosopimuksen sisältämisestä jäsenmaakohtaisista paikkojen enimmäis- ja vähimmäismäärien mukautuksesta (ts. Malta saa yhden paikan lisää ja Saksa kolme paikkaa vähemmän). Lisäpaikkoja ehdotetaan valiokunnan tämänhetkisen luonnoksen mukaan jaettavaksi seuraavasti: Ranska 2, Iso-Britannia 1, Espanja 4, Puola 1, Alankomaat 1, Ruotsi 2, Itävalta 2, Bulgaria 1, Latvia 1 ja Slovenia 1 (ks. liite EP:n ehdotuksen paikkajaosta).

Euroopan parlamentissa nyt käsiteltävä ehdotus merkitsee käytännössä kokonaisvaltaisemman paikkajakouudistuksen lykkäämistä tulevaisuuteen. Nyt tehtäisiin vain välttämättömät korjaukset paikkajakoon. Ehdotuksessa lähdetäisiin myös siitä, ettei minkään jäsenvaltion paikkamäärää lasketa siitä, mitä on sovittu Nizzan sopimuksella kauden 2009–2014 osalta.

Suomi pyrkii vaikuttamaan Euroopan parlamenttiin siten, että jaossa olevista lisäpaikoista Suomi saa yhden lisäpaikan kunnioittaen Nizzassa sovittuja periaatteita. Lisäpaikkaa perustellaan Ahvenanmaan maakunnan itsehallinnon erityisasemalla ja alenevan suhteellisuuden periaatteen toteutumisella.

LIITE

EUROOPAN PARLAMENTIN PAIKKAJAKO

Jäsenmaa	Väestömäärä	Paikkamäärä 2004–2009	Paikkamäärä (Nizzan mukaan) 2009–2014	EP:n ehdotus 2009–2014
Saksa	82 438 000	99	99	96 (-3)
Ranska	62 886 200	78	72	74 (+2)
Iso-Britannia	60 421 900	78	72	73 (+1)
Italia	58 751 700	78	72	72
Espanja	43 758 300	54	50	54 (+4)
Puola	38 157 100	54	50	51 (+1)
Romania	21 610 200	35	33	33
Alankomaat	16 334 200	27	25	26 (+1)
Kreikka	11 125 200	24	22	22
Portugali	10 569 600	24	22	22
Belgia	10 511 400	24	22	22
Tshekki	10 251 100	24	22	22
Unkari	10 076 600	24	22	22
Ruotsi	9 047 800	19	18	20 (+2)
Itävalta	8 265 900	18	17	19 (+2)
Bulgaria	7 718 800	18	17	18 (+1)
Tanska	5 427 500	14	13	13
Slovakia	5 389 200	14	13	13
Suomi	5 255 600	14	13	13
Irlanti	4 209 000	13	12	12
Liettua	3 403 300	13	12	12
Latvia	2 294 600	9	8	9 (+1)
Slovenia	2 003 400	7	7	8 (+1)
Viro	1 344 700	6	6	6
Kypros	766 400	6	6	6
Luxemburg	459 500	6	6	6
Malta	404 300	5	5	6 (+1)
YHT.	492 881 200	785	736	750

EU-ministerutskottet 14.9.2007

DEN NYA PLATSFÖRDELNINGEN I EUROPAPARLAMENTET

Bestämmelserna i grundfördragen om platsfördelningen i Europaparlamentet

Enligt de nuvarande fördragen ska antalet ledamöter i Europaparlamentet vara högst 736. I Nicefördraget kom man överens om hur många platser de nuvarande medlemsländerna ska ha. Bestämmelser om platsfördelningen i Europaparlamentet ingår i artikel 190.2 i EG-fördraget. Under valperioden 2004-2009 gäller övergångsbestämmelser eftersom utvidgningen av unionen inföll mitt under den pågående perioden. Av denna orsak har alla medlemsländer haft fler platser än vad de kommer att ha under följande period åren 2009-2014 (se bilagan med platsfördelningen i Europaparlamentet, det nuvarande antalet platser och antalet platser enligt Nicefördraget under perioden 2009-2014). Finland har haft 14 platser under perioden 2004-2009, och antalet platser kommer till följd av bestämmelserna i Nicefördraget att minska till 13 platser under perioden 2009-2014.

Enligt artikel I-20 i det konstitutionella fördraget får antalet ledamöter i Europaparlamentet inte överstiga 750. Medborgarna ska företrädas i degressiv proportionalitet, med minst sex ledamöter per medlemsstat. Ingen medlemsstat får tilldelas fler än 96 platser. Europeiska rådet ska på Europaparlamentets initiativ och med dess godkännande med enhällighet anta ett beslut om Europaparlamentets sammansättning. Det konstitutionella fördraget innehåller en ändring i fråga om beslutsfattandet om Europaparlamentets sammansättning, eftersom det tidigare har varit möjligt att komma överens om antalet platser endast vid regeringskonferensen. Platsfördelningen utgör inte längre primärlagstiftning, utan sekundärlagstiftning.

Tidtabellen enligt Europeiska rådet i juni 2007

Ovan nämnda bestämmelser i det konstitutionella fördraget ändrades inte vid Europeiska rådet i juni 2007. I slutsatserna från Europeiska rådet konstateras att Europaparlamentet uppmanas att senast i oktober 2007 lägga fram ett utkast till initiativ om Europaparlamentets sammansättning så att frågan kan avgöras före Europaparlamentsvalet i juni 2009. Även om platsfördelningen i framtiden inte längre formellt tas upp vid regeringskonferensen är det dock möjligt att frågan kan kopplas till reformen av grundfördragen och till avslutandet av den kommande regeringskonferensen.

Förutom om tidtabellen fördes inte några officiella diskussioner i Europeiska rådet om platsfördelningen i Europaparlamentet. När det kom fram att det fördes inofficiella diskussioner om platsfördelningen i Europaparlamentet påpekade statsminister Vanhanen för förbundskansler Merkel att vi i denna situation har krav när det gäller Åland, om man går in för att ändra platsfördelningen.

Åland

Åland har senast den 1 juni 2007 föreslagit att Finland vid regeringskonferensen ska sträva efter att få en extra kvotplats i Europaparlamentet för landskapet Åland. I utlåtandet hänvisas till grundlagsutskottets betänkande (GrUB 13/2006 rd) som gäller Ålands lagtings initiativ med ett förslag till ändring av vallagen. Grundlagsutskottet understödde inte initiativet att i Europaparlamentsvalet dela in landet i två valkretsar, varvid landskapet Åland skulle utgöra den ena valkretsen, i vilken en representant till Europaparlamentet väljs, och resten av landet

den andra valkretsen. Utskottet ansåg ändå att det är viktigt med fortsatt diskussion på europeisk nivå om landskapets medinflytande i Europaparlamentet. Detta är enligt utskottet motiverat också för att landskapet Ålands särställning är unik i Europa.

Åland är det enda självstyrelseområdet i Europeiska unionen där självstyret grundar sig på ett internationellt antaget beslut (Nationernas Förbunds beslut 1921).

Europaparlamentets förslag till ny platsfördelning

Europeiska rådet har begärt att Europaparlamentet senast i oktober lägger fram ett förslag till ny platsfördelning. Förslaget till betänkande bereds i utskottet för konstitutionella frågor (AFCO) utgående från ett betänkande av rapportörerna Alain Lamassoure (Gruppen för Europeiska folkpartiet (kristdemokrater) och Europademokrater) och Adrian Severin (Socialdemokratiska gruppen i Europaparlamentet), varefter det behandlas vid plenarsammanträdet. Diskussioner om förslaget till betänkande har förts vid utskottsmötena den 3 och 11 september. För att Europaparlamentets förslag ska vara klart före det inofficiella mötet för stats- och regeringschefer i Lissabon, vid vilket de är meningen att avsluta regeringskonferensen, bör det godkännas vid plenarsammanträdet den 10-11 oktober.

Enligt det nuvarande utkastet till resolution ska maximiantalet 750 platser fördelas mellan de nuvarande medlemsstaterna, vilket innebär att Kroatien eller andra medlemsstater som eventuellt ansluter sig till unionen inte ingår i detta maximiantal om 750 platser. När det gäller medlemsstater som ansluter sig 2009-2014 går man till väga på samma sätt som när Rumänien och Bulgarien anslöt sig, dvs. så att maximiantalet om 750 platser tillfälligt överskrids fram till utgången av valperioden 2014. Förslaget innehåller inte något formulär för fördelningen av platserna utan utgångspunkten är en princip om degressiv proportionalitet.

De s.k. extra platser som kan fördelas är därmed 16 till antalet, varav 14 platser föranleds av att taket för antalet platser har höjts från 736 platser till 750 platser. Två platser föranleds av den anpassning av det högsta och lägsta antalet platser för varje medlemsstat som ingår i det konstitutionella fördraget (Malta får en plats mera och Tyskland tre platser mindre). Enligt utskottets nuvarande förslag ska tilläggsplatserna fördelas på följande sätt: Frankrike 2, Storbritannien 1, Spanien, 4, Polen 1, Nederländerna 1, Sverige 2, Österrike 2, Bulgarien 1, Lettland 1 och Slovenien 1 (se bilagan med Europaparlamentets förslag till platsfördelning).

Det förslag som Europaparlamentet nu behandlar innebär i praktiken att en mera genomgripande reform av platsfördelningen skjuts på framtiden. Nu görs endast de nödvändigaste korrigeringarna i platsfördelningen. I förslaget utgår man också från att ingen medlemsstat får färre platser än vad som överenskommit i Nicefördraget för perioden 2009-2014.

Finland försöker påverka Europaparlamentet så att Finland med respekt för de principer som överenskommit i Nicefördraget får en av de tilläggsplatser som delas ut. Tilläggsplatsen motiveras av den särställning som landskapet Ålands självstyre har och genomförandet av principen om degressiv proportionalitet.

BILAGA

PLATSFÖRDELNINGEN I EUROPAPARLAMENTET

Medlemsland	Befolkningsmängd	Antal platser 2004–2009	Antal platser (Enligt Nicefördraget) 2009–2014	Europa-parlamentets förslag 2009–2014
Tyskland	82 438 000	99	99	96 (-3)
Frankrike	62 886 200	78	72	74 (+2)
Storbritannien	60 421 900	78	72	73 (+1)
Italien	58 751 700	78	72	72
Spanien	43 758 300	54	50	54 (+4)
Polen	38 157 100	54	50	51 (+1)
Rumänien	21 610 200	35	33	33
Nederländerna	16 334 200	27	25	26 (+1)
Grekland	11 125 200	24	22	22
Portugal	10 569 600	24	22	22
Belgien	10 511 400	24	22	22
Tjeckien	10 251 100	24	22	22
Ungern	10 076 600	24	22	22
Sverige	9 047 800	19	18	20 (+2)
Österrike	8 265 900	18	17	19 (+2)
Bulgarien	7 718 800	18	17	18 (+1)
Danmark	5 427 500	14	13	13
Slovakien	5 389 200	14	13	13
Finland	5 255 600	14	13	13
Irland	4 209 000	13	12	12
Litauen	3 403 300	13	12	12
Lettland	2 294 600	9	8	9 (+1)
Slovenien	2 003 400	7	7	8 (+1)
Estland	1 344 700	6	6	6
Cypern	766 400	6	6	6
Luxemburg	459 500	6	6	6
Malta	404 300	5	5	6 (+1)
SAMMANLAGT	492 881 200	785	736	750